

Mária-kongregációk Magyarországon

A szociális katolicizmus

A XIX. sz.-i Európa polgári fejlődésének természetes velejárójaként jelentkezett a feudális jellegeket magán viselő egyháztól való távolodás, a gazdasági és társadalmi élet bizonyos területein az egyházi jelleg megszűnése és a világi jelleg előtérbe lépése (a laicizáció), valamint az egyház hatáskörét csak a vallási kérdésekre korlátozni akaró irányzat (a szekularizáció). Ennek oka többek között Európa egyre liberálisabbá válásában keresendő. Az élet minden terén mutakozó támadások már-már a pápai állam fölöslegessé válásának, esetleges felszámolásának konkrét veszélyét jelentették. Szükségessé vált a feudális egyház hagyományos konzervatív-katolikus álláspontjának megváltoztatása.

Ennek a válságnak időben történt felismerése és a válságból való kiút keresése vezette a katolikus szociálpolitikusokat és magát a pápát is az ún. *szociális kérdés* felé. Ez nem jelentett mást, mint a liberalizálódó kapitalizmus társadalmi ellentéteinek és ellentmondásainak olyan megoldását, olyan szociális mozgalmakat és ideológiákat magába foglaló, a katolikus hit alapjaitól el nem távolodó válaszlépéseket, amelyekben keresztül az egyház nemcsak a jelentkező problémák feloldását kereste, de saját, még meglévő pozícióinak megtartását, illetve elvesztett pozícióinak visszaszerzését és megerősítését is elérte.

Ez a modern katolicizmus – mint a neokonzervativizmus egyik áramlata – az egyén egyre tökéletesedő személyiségének társas voltát feltételezte, mely fölött csak egyetlen hatalom van, az Isten. Mindennek a középpontjába a közjót (*bonum communis*) állította, melynek szolgálata adta a társadalmat összetartó kohéziós erőt. Ez a közjó a társadalomban élőknek nem csak létérdeke, de erkölcsi kötelessége, és egyben minden társadalmi intézmény célja és értelme is. Ennek az eszmének az egyénben való tudatosítása a szolidaritás, mely a társadalom egyes tagjait egy mikroközösségbe, a családba, illetve a hivatásuk szerint egymásra utalt embercsoportokba, rendekbe tömöríti. Mindez együttesen alkotja a társadalom szerves összességét. A szolidaritás érzését politikummá emelve, azt a szociálpolitikában realizálva, megoldhatónak látták a szociális problémákat. A már kialakult kapitalista gazdasági rend talaján maradvá, így kínált a katolikus szociális irányzat a liberalizmustól eltérő alternatívát.

Magyarországon az egyháznak ez a válságtudata csak az 1880-as években jelentkezett erőteljesen. Az itt lezajlott polgári átalakulás hiányosságai következtében azonban egyelőre csak az egyháztól való távolmaradás és nem annyira a szétválás a jellemző. A modern katolikus áramlatok széles körben való terjedése a századfordulóra és a XX. sz. első ötven évére jellemzőek.¹ Ezekben élednek újjá a Mária-kongregáció hitbuzgalmi egyesületei is.

A Mária-kongregáció

A mindennapi élet nyelvére fordítva, a szociális katolicizmus ezen elgondolásait a katolikus hívők különböző rétegeiből toborzott tömegmozgalmakkal, vallásos és hitbuzgalmi egyesületekkel kívánta megvalósítani. Népszerűségét tekintve a tanulóifjúság körében a legelterjedtebbé a Mária-kongregáció vált.

Bús Jakab jezsuita atya a Kalauz a Mária-kongregációk számára című munkájában így határozza meg a kongregációt: „Nem más az...”, mint az anyaszentegyház hatalmával létesített egyesület, amely tagjait ugyanazon társadalmi körben élő jelesebb egyének sorából választja meg és saját helybenhagyott szervezete és szabályzata értelmében Szűz Mária kiválóbb tiszteletét oktatja. Így a kultusz révén őket magasabb fokú keresztény katolikus tökéletességre vezető saját és embertársaik üdvösségére.” A kongregáció tehát jól szervezett, különböző állapotok szerint tagozódó, tisztán egyházi, hitbuzgalmi társulat volt, amelyben buzgóbb katolikusok kiváló módon a Szent Szűz tiszteletére szentelték magukat, hogy saját és embertársaik testi-lelki jólétét előmozdítsák.² A Mária-kongregáció gyors terjedése páratlanul áll az egyház történetében. Európában először az ifjúság körében, majd a felnőttek között vált ismertté.

¹Gergely Jenő: A politikai katolicizmus Magyarországon (1890–1950), Bp., 1977.

²Mária-kongregáció 1908. 3. sz. 3. old.

A Mária-kongregáció a vallásos ifjúsági szervezetek közül a legrégebb. Alapítója Leunis János flamand jezsuita atya volt, aki a Jézus-társaság tagjaként a legalsóbb latin osztálynak a tanára, s valószínűleg az iskola nagyszerű pedagógusa volt. Tanítványai közül a legjobbakat és legszorgalmasabbakat összegyűjtötte, hogy még komolyabb törekvésre és főleg a Boldogságos Szűz tiszteletére serkentse. Először csak szabad összejöveteleket tartottak egy iskolateremben, de igen rövid idő alatt kialakult egy tagolt szervezet, elkészítették a tagok jegyzékét, majd létrehozták az előjáróságot, és 1563-ban Leunis atya elkészítette a szervezet szabályzatát is.

A mozgalom kitűzött célja: a haladás a jámborságban és a tanulmányokban. A tagok a gyűléseken imádkoztak és énekeltek, a felolvasásokon Szűz Mária erényeinek követésére buzdították egymást. Mindennap szentmisét hallgattak és rövid elmélkedést végeztek. Hetenként gyóntak és legalább minden hónapban áldoztak. Az atya a közös összejöveteleken kívül is igyekezett hatni a tanulókra. Szünnapokon játékokra és vidám szórakozásra gyűjtötte össze a gyerekeket, hogy a rossz hatásoktól megóvja őket. A kongregáció tagjai jó szóval és példaadással apostolkodtak főleg társaik körében, vasárnap pedig – a páter előadása után – ellátogattak a kórházakba, hogy kiszolgálják a betegeket és jámbor beszélgetéssel segítsék őket a gyógyulásban.

Az első években csak az alsó osztályok tanulói vettek részt a gyűléseken, de az eredmény oly szemmel látható volt, hogy az atya példáját rendtársai is követni kezdték. Így terjedt el először Rómában, majd más Jézus-társaságokban Európában, a jezsuita hittérítők által Ázsiában, Amerikában és Afrikában is. Keletkezése után tizenhárom évvel a kollégiumokban és egyetemeken már 30 000 tagja volt. XIII. Gergely pápa 1577-ben megerősítette az első római kongregációt, 1584-ben pedig az Omnipotentis Dei kezdetű bullában kánonjogilag is megalapította. Kinyilvánította a Jézus-társaságnak azt a jogát, hogy a társaság kollégiumaiban és a vezetésük alatt álló szemináriumokban, valamint a felnőtt férfiak, sőt, nők számára is alakíthatnak kongregációkat. XIV. Benedek pápa 1748. szeptember 26-i Gloriosae Domine kezdetű aranybullája a kongregációk nemesi oklevele.³

Mária-kongregációk Magyarországon

Magyarországon a Mária-tiszteletnek nagyon régi hagyománya van. Amióta az országot első apostoli királya, Szent István a Boldogasszony pártfogásába ajánlotta, azóta a Mária-kultusz (Patrona Hungariae) elszakíthatatlan életközösségben él a magyar történelem népi hagyományával. Talán ez volt az oka, hogy a római kongregáció megszületése után nem sokkal, 1585-ben megalakul Kolozsváron az első ifjúsági egyesület. Ennek volt tagja Dobokay Sándor jezsuita páter, Balásffy Tamás író és Pázmány Péter, a magyar irodalom és művelődéstörténet kiváló alakja. Erdély földjéről Dobokay Sándor (öt tartják a magyarországi Mária-kongregációk meghonosítójának) 1602-ben vitte a kongregációt Vágsellyére, amelynek már az alapítás napján tagja lett Forgách Ferenc, az akkori hercegprímás. 1615-ben Nagyszombaton, alig később Homonnán, majd Győrben és még sok más helyen alakultak Mária-kongregációk. A hitbuzgalmi egyesületek történetéhez sok nagy történelmi név kapcsolódik, hogy csak a legismertebbeket említsük: gr. Esterházy Miklós nádor és herceg Esterházy Pál nádor, I. és II. Rákóczi Ferenc, Báthori István, Károlyi Sándor, Wesselényi Ferenc nádor, Savoyai Jenő és még sokan mások.

1585–1773-ig negyvennél több intézetben működött Mária-kongregáció, így Bazinban, Besztercebányán, Brassóban, Budán, Egerben, Eperjesen, Esztergomban, Eszéken, Gyöngyösön, Győrben, Gyulafehérvárott, Homonnán, Kassán, Kolozsvárott, Komáromban, Kőszegen, Liptószentmiklóson, Lőcsén, Marosvásárhelyen, Nagybányán, Nagyszébenben, Nagyszombaton, Nagyváradon, Pécsen, Péterváradon, Pozsegán, Pozsonyban, Rozsnyón, Sárospatakon, Selmezbányán, Sopronban, Szokolcán, Szatmáron, Szendrőn, Szepesen, Székelyudvarhelyen, Székesfehérváron, Trencsénben, Túrócon, Selylyén, Varadon, Zágrábban és Zsolnán. Ebben az időben a tagok számát hozzávetőleg 30–40 000-re teszik.⁴

³Dr. Mohl Antal: A Mária-kongregációk története, Győr, 1898. Löffler Fülöp: A Mária-kongregációk Bp. 1925.

⁴Bangha Béla: Mi a kongregáció? Magánkiadás, Bp., 1911. 2–13. old. Emléklapok a tisztségviselők Mária-kongregációjának XIX–XXIII. éveiről, Bp., 1926.

A Mária-kongregációk működését nem mindig és nem mindenki nézte jó szemmel. Ennek oka az volt, hogy a kongreganisták nem kímélték energiájukat az eltévedt bárányok visszatérítésében. 1773-ban, amikor a Jézus-társaságot feloszlatták, a Mária-kongregáció már az egész világon elterjedt. 1814-ig, a Jézus-társaságok visszaállításáig világi papok vezettek, s visszaállítása után a kongregáció ismét gyors elterjedésnek indult. Magyarországon 1782-ben II. József szüntette meg a hitbuzgalmi egyesületeket, köztük a Mária-kongregációt is. Az 1822-es pozsonyi zsinat után Hám János szatmári püspök buzgólkodásából éledt újra. 1910. november 13-án rendezték meg az első országos kongregációi nagygyűlést, melyen száznál jóval több egyesület képviseltette magát, csaknem 3000 taggal. 1907-től a kongregációnak saját folyóirata jelent meg Mária-kongregáció címmel, iskolaévenként négy szám. A lap felvállalta a kongregációk minden ügyét.

A két világháború között, bár nem kevés támadásnak kitéve, tovább működtek az egyesületek, legtöbbször a főgimnáziumokban, leánynevelő intézetekben, apácázárdákban, papi szeminariumokban, főreál és polgári iskolákban, tanítóképzőkben. Tagjaik azonban már nemcsak iskolások voltak, de külön kongregációkat szerveztek az iparosok, munkások, az iskolából kimaradt felnőtt urak, úrnők és úrlányok részére is.⁵

A második világháború idején felkészültek és gyakorlati segítséget nyújtottak a háború sújtotta településeken; élelmet, szállást adtak, gondoskodtak a menekültek elhelyezéséről, bekapcsolódtak a kórházak és általában a betegek ápolásába, a gyerekek gondozásába. Az azonnali segítségnyújtáshoz ún. repülőcsoportokat szerveztek, melyek az elsősegélynyújtásban, betegápolásban, átmeneti szállások kialakításában tevékenykedtek.

A kongregáció célja, szervezete és működése

A kongregáció legközelebbi célja Szűz Mária tisztelete volt, az Istenanyát megillető kultusz előmozdítása. Ezért viselte a nevét, ez volt az egyesületi élet lényege. Ajtatosságai, ünnepségei, jámbor cselekedetei a Mária-tiszteletet célozták, és az egyes tagok az iránta való tiszteletben keltek egymással versenyre. Távolsági célja, hogy a Mária-kultuszon keresztül Krisztus életelveit valósítsák meg, megtartsák Jézus törvényeit, egyszóval a praktikus keresztény katolikus életre törekedtek. E cél érdekében gyűjtötte maga köré a középiskolák tanulóit, hogy mint az ifjú Jézus fogadott testvérei, szorgalmas, engedelmes, alázatos, Isten és ember előtt kedves ifjakká nevelődjenek; a felsőbb iskolák növendékeit, hogy megvédje azokat a folyton hangoztatott istentagadó elvek befolyásától; a művelt embert a férfikorban, hogy bátran vallja hitét; a munkásnépet, hogy az irgalom és a béke szavával tanítsa megmenteni a munka becsületét. A kongregáció harmadik célja a krisztusi munka, az apostolkodás volt, hogy másokat is megnyerjen a Mária-kultuszhoz, a keresztény katolikus életnek. A kongregáció olyan katolikus elvekre fektetett praktikus hiterkölcsei iskola volt, ahol tiszta katolikus jellemeket kívántak képezni. A kongregáció nem rótt tagjaira több kötelességet, mint amennyit általában minden katolikus hívőnek teljesíteni kellett, de elvárta, hogy ezeket a kötelességeket öntudatosabban és fokozottabb mértékben teljesítsék és „kiváló keresztények” legyenek.

A kongregációt minden egyházmegyében az illetékes püspök, a Jézus-társaság rendházai-ban a rendfőnök, egyebütt a főpásztor beleegyezésével hozhatták létre. Minden kongregáció testülete független volt egymástól, azonban kérvényezés útján csatlakoznia kellett az anyakongregációhoz, amelynek lényeges szabályzatát el kellett fogadni.

Az egyes kongregációk fölött állt a Prima Primaria vagy főegyesület.

Az egyes kongregációk szervezete egyszerű volt. Élén egy-egy áldozópap, mint igazgató (prézes) állt, akit a püspök (vagy rendi előljáró) nevezett ki. Mellette működött a szabadon választott tisztikar (magisztrátus), melyet az elnök (prefektus) és 5–10–15 tanácsos alkotott. A kongregációk egymás között szövetségre léphettek, de egyik a másiknak nem volt alárendelve (még a római főkongregációnak sem).

A kongregációkban a tagok feltétlen engedelmisséggel tartoztak az előljáróknak. A kongregációban rendfokozatot és különféle hivatalt viseltek. Minden tag (ha nem volt felfüggesztve) beválasztható volt a tisztikarba, s minden tag bizonyos mérséklettel részt vehetett a választásban. Az egyesület magisztrátusát minden évben újraválasztották; jogkörét általánosságban a pápai okiratok határozták meg.

⁵Mária-kongregáció 1907. és 1930. évfolyamai

⁶Bangha Béla i. m. 3–9. old.

A kongregáció az ember legfőbb kincsének a vallást tartotta, s tagjaitól elvárta, hogy védelmezzék az ellene irányuló támadásokkal szemben. Nem kívánt azonban szerepelni semmilyen tüntető vagy küzdő akcióban. (A szereplést a különféle katolikus egyesületek, politikai és társadalmi szövetségek feladatának tartotta.) A kongregáció működése során tagjait olyan kiváló keresztényekké akarta nevelni, akik őszintén törekszenek saját állásukban önmaguk megszentelésére, s akik fáradtságot nem kímélve, társadalmi helyzetükhöz mérten azon vannak, hogy másokat is megmentsenek és jobb életre bírjanak.

A kongregációk általában valamilyen intézményhez (iskola, zárda, templom stb.) kötötten működtek. A heti gyűléseknek és a választóüléseknek, melyen a teljes tagság és a tanácsüléseknek, melyen a tisztikar vett részt, előírt, liturgikus szabályai voltak (közös ima, ének, szentbeszéd, litániák, zsolozsmák, erénygyakorlatok).

Az új tagokat a jelentkezés vagy kiválasztás után, a prézes meghívta két-három gyűlésre, majd a jelölt benyújtotta írásban a felvételi kérelmét. Ezután próbaidő következett. Végül, ha a kongregáció elégedett volt a jelölttel és a jelölt is döntött a belépésről, főlátvási szertartáson fogadták be az egyesületbe, amelyen ígéretet tettek a szabályok megtartásáról, az engedelmességről, és Mária pártfogásába ajánlották magukat. A kongregánisták teljes búcsút nyertek, ha teljesítették és betartották a gyónási, áldozási és lelki gyakorlatokra vonatkozó szabályokat.

A tagok erénygyakorlatokat is végeztek, melynek során hétköznapi szentmisét hallgattak, áldoztak a közös áldozáson felül, gyakorolták magukat az önmegtartóztatásban, öngyőzésben, nélkülözésben, béketűrésben, az emberi félelem legyőzésében, jó tanácsokat adtak ügyes-bajos dolgokban, megakadályozták a botrányokat és bűnök elkövetését, az ellenségeskedőket kibékítették, részt vettek a vallásoktatásban, gyónásra vették rá azokat, akik régen nem gyóntak, betegeket látogattak és nagybetegeket rávettek a gyónásra, a vadházasságban élőket esküvőre segítettek, közreműködtek az eltévelyedettek visszatérésében, ha beosztásuk lehetővé tette, segítettek az egyházi ügyeket, katolikus lapokat, olvasmányokat terjesztettek és számos egyéb jó cselekedeteket hajtottak végre.⁷

A kongregánisták köszöntése: „Nos cum prole pia” – így feleltek rá: „Benedicat Virgo Maria!” Magyarul: Szent áldását adja ránk / Kisdedével Szűzanyánk. A Mária-kongregáció harmas szimbóluma a szent kereszt, Szűz Mária és a lángpallos volt.

A kereszt az élő hitet, Krisztus életadó elveit jelentette, mely a gyakorlati katolikus életben mutatkozott. Ezzel kívánta a kongregáció az élő hitet bevinni a társadalom minden rétegébe. Máriával a „legfőbbesebb” eszményképet állította a tagok elé. A lángpallos a kongregáció bátorságát és harci kedvét jelképezte, mellyel „sújtja a bűnt, a sötétség hadát, védelmezi az erényt és Szűz Mária kettős országát: a szentegyházat és Magyarországot. Ez a fegyver a szeretet tűzében készül, mely elpusztítja a rosszat és begyógyítja a saját sebet”.

A kongregáció himnusza: „Fel Mária tiszta leventecsapatja, / Szentek koszorús unokái, / A lelket a dal ma magasba ragadja, / Szárnyalnak a hűek imái, / Nevére szívünk diadala lendül, / Hajnalragyogásban az ő neve zendül, / Liliomkoszorúk szelid illata száll, / Jó édes Anyánk szűzi zászlainál.”⁸

A Mária-kongregáció a vallási nevelés eszköze volt. Az akaratot kívánta fejleszteni, az ifjú emberben éppúgy, mint a meglelt férfiban vagy nőben. Az ifjúságnak a világból, a társaságokból és családból hozott hibás nézeteit, szokásait, a csak földi érdekekért lelkesülő, pusztán emberi irányultságát, rossz szeszélyeit és szenvedélyeit próbálta korigálni, megváltoztatni és az általa helyesnek tartott útra terelni. A vallásos érzület megrongálása ellen küzdött. Ezt a küzdelmet már kisgyermek korban szűkeségesnek tartotta elkezdeni. A legfőbb veszélyt a nem megfelelő olvasmányokban, könyvekben, újságokban, a színházban és a moziban, a könnyű és könnyelmű szórakozásban látták. Mindig fontos és lényeges elvnek tartották a kongregációk társadalmi és korbéli tagolását. Jól ismerte fel, hogy ha az ifjúságnak nem adnak tárgyat a lelkesedéshez, ott keres magának, ahol talál, „külső fényt, mézes mérget, ahol lelkét-szívét alacsony érzelmekkel telíti, ahol halál vár reá léleken-testben”. A kongregációt tartotta annak a szérumnak, amely beoltja és megóvja a lelket és szívet romboló eszmék ellen az ifjúságot. Mivel tudta, hogy az ifjúságnak változatosság kell, amely leköti, egyre inkább törekedett erről gondoskodni, s különböző szakosztályokban érdeklődésüknek megfelelő elfoglaltságot találni. Mércéjét nagyon magasra emelte. Olyan emberi ideált akart elérni, aki a szépért, jóért lelkesedő, állásában minta ember, a családja iránt

⁷Kongregánisták kézikönyve 6. kiad. Bp., é. n. 7–94. old.

⁸Mária-kongregáció 1907. 1. sz. 3. old. Kongregánisták kézikönyve; 195. old.

gyengéd, jótévője a szegényeknek, a köző előmozdításában az élen halad, elismeri az Istent, a vallást és a vallási kötelességeket teljesíti.⁹

A keresztény nevelőnek, Mária-kongregációnak kötelessége volt, hogy a társadalom, a haza és az egyház számára hajthatatlan, megtörhetetlen jellemeket neveljen. Mindezeket csak a valláson keresztül tartotta megvalósíthatónak, mely célhoz a kitartás, a buzgóság és az apostolkodás erénye juttathatja el az embert.

Halminé dr. Bartó Anna

Illés-napi hagyományok Temerinben

Illés próféta kultusza, mely *Bálint Sándor* szerint Árpád-kori szakrális népéletünk bizánci jellegű öröksége,¹ Temerinben a XIX. sz. második felében virágzott fel. Több, egymásnak némileg ellentmondó szóbeli és írásos adat alapján arra a következtetésre jutottam, hogy Temerinben Illés napja 1853-tól vagy 1854-től, de legkésőbb 1876-tól kezdve számít fogadalmi ünnepnek és munkatilalmi napnak, noha ez utóbbi minden valószínűség szerint sokkalta korábbi eredetű. (Az 1930-as évek jugoszláviai magyar sajtójában – amelynek Illés-napra vonatkozó publikációiról még lesz szó – a legtöbbször emlegetett évszám 1854.) A fogadalmi ünnep megülésének okául mind az írásos források, mind a szájhagyomány különféle természeti katasztrófákat (szárazságot, szélvihart, dögvészt) neveznek meg. Mindez valószínűleg hiteles tényeken alapul, hiszen a július 20-a körüli napok időjárása végtelenen szeszélyes, a meteorológusok tudnák megmondani, miért, azonban nem nehéz felfedeznünk bizonyos motívumokat és párhuzamokat a bibliai Királyok Könyvének Illés-életrajzával. Illés Izrael Istene nevében szárazságot bocsát az országra Acháb és Jezabel Baal-kultuszán fölgerjedve („ezekben az években ne hulljon se harmat, se eső, csak az én szavamra”), később pedig, midőn a Kármel hegyén összemérte erejét Baal 450 prófétájával, könyörgésére „tűz hullott az Úrtól”, ezt követően pedig „nemsokára elsötétedett az ég a viharfellegektől, és hatalmas záporosó eset”.² Az 1930-as évek újságírója a maga kissé fellengzős modorában így festi elénk a múlt századi csapásokat.

„Nyolcvannégy éve, hogy e napon megáll a munka a legnagyobb dologidőben, mert így fogadták meg az ősök. Így fogadták meg akkor, amikor a Teremtő kifürkészhetetlen akarata három egymást követő évben egyik csapást a másik után mérte a községre és lakóira. A 49-es évi „nagy szaladás” után visszatérők üszkös romokat, csonka templomokat találtak a virágzó község helyén. Nagy szorgalommal láttak a romok eltakarításához, a szántókon burjánzó embermagasságú bozót kiirtásához. Felépültek az új hajlékok, gulya és ménes legelt a legelőkön, újraéledt a község. De 1851-ben a különböző vidékekről összeterelt állatállományt megtizedelte a dögvész, alig maradt néhány állat. A rákövetkező évben aszály pusztított és olyannyira tönkretette a termést, hogy a népnek kivétel nélkül messze más határokon kellett munkát vállalni, hogy némi vetőmaghoz, kevés kenyérhez jusson. (...) De nem teljesültek a remények, 1853-ban Illés napján oly irtó vihar száguldott végig a községen és a határon, amely mindent elpusztított. Az órák hosszat tartó jégverés letarolt mindent. Nemcsak a termést semmisítette meg, hanem irtó kárt tett a jószágállományban is. Az aprójószágokat agyonsújtotta, de lovakat és szarvasmarhákat is. Az irtó erejű vihar fákat tépett, tetőket vitt el, a szabadon talált boglyákat, szekereket felborította. A jégesőtől kicsépett kvéket más határba vitte.”³

Az Illés-napi viharokról természetesen számtalan történet gyűjthető a szájhagyomány alapján is. Illést az idősebbek „Isten ostorának”, a villámlást „Isten büntetésének tartják”. Az

⁹Mária-kongregáció 1908. 2. sz. 7–11. old.

¹*Bálint Sándor*: Ünnepi kalendárium II., Bp., 1977. 62–68. old.

²Lásd a Biblia Királyok Könyvét. Itt jegyzendő meg, hogy a bibliai „tüzes szekér” motívuma is el a helyi szájhagyományban, s az Illés próféta tiszteletére felszentelt festmény is a tüzes szekeres mennybemenetelt ábrázolja.

³Temerini Újság, 1937. VII. 8.